

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____ 2020

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege
pentru modificarea și completarea unor acte normative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative.

Prim-ministru

ION CHICU

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Fadei Nagacevschi

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea
și completarea unor acte normative

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 131 din 17 martie 2020) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în corespundere cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Acest domeniu ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art. 66 din Constituția Republicii Moldova, privind atribuțiile de bază ale Parlamentului.

Principalele reglementări

Intervențiile legislative preconizate se referă la modificarea Codului jurisdicției constituționale nr. 502/1995, a Legii nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională, a Legii nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, a Legii nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, precum și a Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003. În contextul modificărilor propuse, se instituie pentru instanțele judecătorești de toate nivelurile și Consiliul Superior al Magistraturii dreptul de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională prin intermediul instituției „excepției de neconstituționalitate” prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit notei informative, prin proiectul de lege înaintat se urmărește aducerea prevederilor actelor legislative anterior menționate în conformitate cu considerentele expuse în hotărârile Curții Constituționale.

Astfel, prin Hotărârea nr. 2/2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), Curtea a stabilit că „sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completurile de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel, și judecătorilor pe rolul cărora se află cauza. [...]” (§ 107).

Totodată, în Adresa nr. 2 la Hotărârea nr. 28/2017 pentru interpretarea prevederilor articolului 98 alin. (6) în coroborare cu articolele 1, 56, 91, 135 și 140 din Constituție (neîndeplinirea obligațiilor constituționale de către Președinte), Curtea a constatat că „în timp ce reprezentanții puterii executive și legislative sunt subiecți cu drept de sesizare, Consiliul Superior al Magistraturii nu dispune de

acest drept, deși este autoritatea de autoadministrare judecătorească și de garant al independenței puterii judecătorești.

[...] Curtea consideră necesar ca Parlamentul să completeze Legea cu privire la Curtea Constituțională în vederea atribuirii Consiliului Superior al Magistraturii a dreptului de sesizare a Curții Constituționale.”

Observații și propuneri la conținutul propriu-zis

La art. I pct. 2, în cuprinsul textului propus pentru art. 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995, din considerente de ordin gramatical, cuvântul „complete” trebuie redat sub forma „completurile”.

Din aceleași considerente, la art. II pct. 2, va fi revizuit textul normei formulate la art. 25 lit. d) din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională.

La art. IV, în textul normei preconizate pentru art. 4 alin. (5¹) din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, cuvintele „actelor juridice” urmează a fi substituite cu cuvintele „actelor normative”. Or, prin Hotărârea nr. 2/2016, Curtea a precizat că „[...] competența instanței constituționale exercitată prin litera g) a articolului 135 din Constituție urmează a fi raportată la competența generală de exercitare a controlului constituționalității actelor normative cuprinsă la litera a) a aceluiași articol.” (§ 94).

Totodată, cu referire la acordarea dreptului Consiliului Superior al Magistraturii de a sesiza Curtea Constituțională, urmează a se examina oportunitatea *circumscrierii dreptului* acestei entități de a sesiza *doar în raport cu actele normative care vizează sistemul judecătoresc sau interferează cu activitatea acestuia*.

La art. V, referitor la modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003:

La pct. 1, în ceea ce privește formularea propusă pentru art. 61 alin. (1) și pct. 2, semnalăm că textele sunt identice, de aceea este necesar să se renunțe la unul din acestea. Totodată, referitor la soluțiile legislative cuprinse la pct. 1 și 2, precizăm că modificări în acest sens au fost propuse de către Guvern în proiectul inițiativei legislative înregistrat în Parlament cu nr. 305 din 10 septembrie 2018, proiect care a fost aprobat în prima lectură la data de 11 octombrie 2018. Prin urmare, având în vedere modificările propuse la textul art. 7 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 prin art. III din acel proiect de lege (inițiativa nr. 305), este necesar a fi revizuite modificările propuse prin prezentul proiect în această parte.

La pct. 3, modificările propuse la art. 38, în sensul de a completa textul acestuia cu pct. 6), prin care se acordă curților de apel dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate, sunt inoportune. În același timp, semnalăm că aceste modificări dublează alte prevederi. Or, dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține tuturor instanțelor judecătorești, respectiv judecătorilor din cadrul acestora. În respectiva logică, dublări similare s-ar cere și

la conținutul art. 36 și 39 din cod, care reglementează competența judecătorilor și a Curții Supreme de Justiție.

Mai mult decât atât, constatăm că, în formularea propusă, norma de la pct. 6) extinde dreptul Curții de apel de a sesiza Curtea Constituțională nu doar prin ridicarea excepțiilor de neconstituționalitate, dar și de a sesiza „*in abstracto*”, fapt ce contravine Constituției Republicii Moldova și Hotărârii Curții Constituționale nr. 2/2016. Or, textul normei reglementează două situații, fie Curtea de apel sesizează Curtea Constituțională cu referire la orice act, fie sesizează instanța de jurisdicție constituțională prin intermediul instituției excepției de neconstituționalitate.

Suplimentar, apreciem că în textul normei în discuție sunt utilizate în mod greșit noțiunile „acte juridice” și „cazuri de neconstituționalitate”, motiv pentru care urmează a fi reformulate.

Așadar, având în vedere cele relatate, menționăm că este necesară excluderea pct. 3 din proiect.

La art. VI, pentru corectitudinea redactării, textul „în termen de 3 luni” se va substitui cu textul „la expirarea termenului de 3 luni”.

Subsecvent, proiectul urmează a se revedea din punct de vedere redacțional, conform regulilor și procedurilor de tehnică legislativă.

**Președintele Parlamentului
Republicii Moldova**

De difuzat deputaților.

Spre avizare:

- Comisiilor permanente,
- Guvernului RM,
- Centrului Național Anticorupție,
- Direcției generale juridice – conform Regulamentului.

Comisiei juridice, numiri și imunități –
în baza avizelor de prezentat raportul în
Parlament.

Parlamentul
Republicii Moldova

VB nr. 36
17 martie 2020

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului

În conformitate cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative.

Anexă:

- Proiectul de lege
- Nota informativă

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	131	
"17"	03	2020
Ora		

Vasile BOLEA

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

V. Bolea

Grigore

Lebedinschi HM

Grigore

Novac

Neșoacă A.A.

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul jurisdicției constituționale nr.502/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.53-54/597 din 28.09.1995), se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4 alineatul (1) litera g) textul „ , sesizate de Curtea Supremă de Justiție” se exclude.

2. La articolul 38 alineatul (1) litera d) se expune în următoarea redacție:
„d) judecătorii/complete de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor;”

3. La articolul 38 alineatul (1) după litera d), alineatul se completează cu litera d¹) și se expune în următoarea redacție:
„d¹) Consiliul Superior al Magistraturii;”.

Art. II. – Legea nr.317/1994 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.8/86 din 07.02.1995), se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4 alineatul (1) litera g) textul „ , sesizate de Curtea Supremă de Justiție” se exclude.

2. La articolul 25 litera d) se expune în următoarea redacție:
„d) judecătorii/complete de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor;”

3. La articolul 25 după litera d), articolul se completează cu litera d¹) și se expune în următoarea redacție:

„d¹) Consiliul Superior al Magistraturii;”.

Art. III. – Legea nr.789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.15-17/64 din 22.01.2013), se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2 litera b) textul „, , din oficiu sau la propunerea instanțelor judecătorești, ” se exclude.

2. La articolul 16 litera b) textul „, din oficiu sau la propunerea instanțelor judecătorești” se exclude.

Art. IV. – Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.15-17/65 din 22.01.2013), se modifică după cum urmează:

1. Articolul 4 se completează cu alineatul (5¹) și se expune în următoarea redacție:

„(5¹) Consiliul Superior al Magistraturii în calitatea sa de autoritate de autoadministrare judecătorească și de garant al puterii judecătorești are dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor juridice.”

Art. V. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 (Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.248-251/699 din 05.11.2013), se modifică după cum urmează:

1. Codul se completează cu articolul 6¹ și se expune în următoarea redacție:

„Articolul 6¹. Ridicarea excepției de neconstituționalitate

(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a

hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână dezbaterile judiciare.

(4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere. Încheierea instanței este definitivă, însă argumentele dezacordului cu ea pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.”

2. Articolul 7 alineatul (3) se expune în următoarea redacție:

„(3) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.”

3. Articolul 38 se completează punctul (6) și se expune în următoarea redacție:

„6) sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor juridice și asupra cazurilor excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice.”

Art. VI.

(1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Notă informativă

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative este elaborat de către un deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în condițiile art.47 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.747/1996.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova. În Hotărârea respectivă, Curtea a statuat că:

În sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Prin Hotărârea respectivă, Curtea a lărgit sfera de aplicare a prevederilor art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, statuând că prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.

În acest context, este necesar a modifica prevederile Legii nr.317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și Codului de jurisdicție constituțională astfel încât normele legale care reglementează subiecții de sesizare și modul de aplicare a instituției excepției de neconstituționalitate să fie adus în concordanță cu Hotărârea de interpretare a Curții Constituționale. Astfel, se propune ca în textul legii să fie specificat expres că subiecți cu drept de sesizare ai Curții Constituționale sunt judecătorii/complete de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor.

Cu referire la propunerea de completare a Codului de procedură penală cu art.6¹, menționăm că formula respectivă a fost preluată din Adresa Curții Constituționale care a fost remisă Parlamentului urmarea pronunțării Hotărârii Curții Constituționale nr.2/2016. Totodată menționăm că o formulare similară se regăsește și în art.12¹ din Codul de procedură civilă, care a fost adus în concordanță cu prevederile Hotărârii de interpretare a Curții, urmare adoptării Legii nr.17/2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Astfel, pentru a avea o coerență și concordanță legislativă cu referire la modalitatea de ridicarea excepției de neconstituționalitate de către instanțele de judecată, este necesar de a aduce și prevederile Codului de procedură penală în concordanță în acest sens.

Prezentul proiect de lege de asemenea propune includerea Consiliului Superior al Magistraturii în lista subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale. Menționăm că propunerea dată vine în scopul executării Hotărârii Curții Constituționale nr.28 din 17 octombrie 2017 pentru interpretarea prevederilor articolului 98 alin.(6) în coroborare cu articolele 1, 56, 91, 135, 140 din Constituția Republicii Moldova. Reieșind din Adresa Curții remisă Parlamentului, Curtea constată că, în timp ce reprezentanții puterii executive și legislative sunt subiecți cu drept de sesizare, Consiliul Superior al Magistraturii nu dispune de acest drept, deși este autoritatea de autoadministrare judecătorească și de garant al independenței puterii judecătorești. Pentru aceste motive, Curtea consideră necesar ca Parlamentul să completeze Legea cu privire la Curtea Constituțională în vederea atribuirii Consiliului Superior al Magistraturii a dreptului de sesizare a Curții Constituționale.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin modificările propuse se urmărește asigurarea dreptului instanțelor judecătorești de toate nivelurile precum și Consiliului Superior al Magistraturii, în calitatea sa de organ de autoadministrare judecătorească, să aibă dreptul să sesizeze Curtea Constituțională pentru a efectua controlul de constituționalitate a actelor juridice.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor proiectului dat nu necesită cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Prezentul proiect de lege se încadrează în cadrul normativ în vigoare și nu necesită operarea unor modificări în alte acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul este plasat pe pagina oficială a Parlamentului.

8. Constatările expertizei anticorupție

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul de lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu conține nici un aspect ce vizează reglementarea activității de întreprinzător, respectiv, nu este necesară elaborarea Analizei Impactului de Reglementare (AIR).

Vasile BOLEA